

Smernica k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov

Názov organizácie	Základná škola, Klokočova 742/15, Hnúšť'a
Názov internej smernice	Smernica k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov
Poradové číslo smernice	Interná smernica č.1 /2021
Vypracoval	Mgr. Jana Cikraiová, Mgr.Miroslava Libiaková
Schválil	Mgr. Jana Cikraiová
Dátum vyhotovenia internej smernice	15.12.2020
Za správnosť smernice zodpovedá	Mgr. Jana Cikraiová
Za dodržiavanie smernice zodpovedá	Mgr. Jana Cikraiová
Platnosť internej smernice	27.01.2021
Prílohy	Zoznam príloh uvedený v závere dokumentu

Úvodné ustanovenia

Riaditeľka Základnej školy Klokočova 742/15 Hnúšť'a vydáva túto smernicu v súlade so Smernicou č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach. Smernica upravuje základné znaky, formy a prejavy šikanovania detí a žiakov, možnosti preventívneho pôsobenia a metódy riešenia šikanovania žiakov v nadväznosti na zodpovednosť školy a školského zariadenia podľa § 144 ods. 1 písm. o) a § 153 ods. 1 zákona a na práva žiaka podľa § 144 ods. 1 písm. i) a k) tohto zákona.

Čl. 1

Charakteristika šikanovania

Šikanovanie sa v súčasnom období stáva vážnym problémom, ktorý sa prejavuje v školách, a ktorému je potrebné venovať neustálu pozornosť, a to z hľadiska preventívneho ako aj sankčného pôsobenia.

Cieľom tejto internej smernice je vzhľadom na závažnosť šikanovania poskytnúť základné informácie pedagogickým zamestnancom, ktorí sa podieľajú na výchovno-vzdelávacom procese o formách jeho prejavov, návrhoch na riešenie, spôsoboch ich preventívneho pôsobenia a o potrebe spolupráce so zákonnými zástupcami žiakov a príslušnými inštitúciami.

Šikanovaním rozumieme akékoľvek správanie žiaka alebo žiakov, ktorých úmyslom je ublíženie inému žiakovi alebo žiakom, prípadne ich ohrozenie alebo zastrašovanie, úmyselne opakovaný útok voči takému žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z najrôznejších dôvodov nevedia alebo nemôžu účinne brániť.

Šikanovanie sa prejavuje v rôznych podobách, ktoré môžu mať následky na psychickom a fyzickom zdraví.

Podstatou šikanovania je:

- a) úmysel bezprostredne smerujúci k fyzickému alebo psychickému ublíženiu druhému,
- b) agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,
- c) opakované útoky,
- d) nevyrovnaný pomer síl medzi agresorom a obeťou (prevaha agresora alebo skupiny agresorov nad obeťou).

V prípade **agresorov** často ide o jedincov:

- a) nadpriemerne telesne zdatných, silných, obratných (hlavne pri fyzických útokoch),
- b) s veľmi dobrou inteligenciou, ktorá umožňuje vymýšľať rafinované formy agresie, čím môže nahrádzať nedostatok fyzickej sily,
- c) sebaistých, neúzkostných, často však poškodených nevhodnou výchovou,
- d) typická je túžba dominovať, ovládať druhých, bezohľadne sa presadzovať,
- e) ľahko sa urazia, sú vzťahovační,
- f) ubližovať druhým je pre nich radosť,
- g) určitú úlohu tu majú temperamentové predpoklady (vznetlivosť, impulzivita) vždy však posilňované rodinnou výchovou (nedostatok záujmu, citový chlad, ponižovanie, fyzické násilie, agresívne správanie rodičov),
- h) ktorí sa chcú týmto spôsobom zaradiť do partie.

Obeťou šikanovania sa môže stať každý. Šikanovanie hrozí deťom, ktoré prídu ako nové do zohraného kolektívu. Tieto deti sa stanú predmetom nepriateľstva pre svoju nejakú prednosť. Môžu to byť deti premýšľavé, príliš zrelé a ušľachtilé, infantilné pre svoju jemnosť.

Najčastejšie sa stávajú terčom šikanovania deti vtedy:

- a) ak sa od skupiny odlišujú pre nejakú zvláštnosť (dobrý žiak alebo handicap),
- b) ak má v škole málo kamarátov,
- c) ťažšie nadväzuje kontakty,
- d) na ostatných pôsobí dojemom citovo labilného,
- e) dieťa zo sociálne slabšej vrstvy (menej atraktívne oblečené, hygienická zanedbanosť),
- f) provokujú agresiu vlastným správaním.

Obeť máva nízke sebavedomie, má sklon pociťovať zanedbanie bez dostatočného dôvodu, považuje sa za hlúpu a nezaujímavú, submisívne sa podriaďuje. Ťažko sa presadzuje medzi vrstovníkmi.

Rozpoznanie obete šikanovania:

- a) dieťa je cez prestávky často samé, ostatné deti o neho nejavia záujem,
- b) pri skupinových športoch je dieťa volené do družstva často posledné,

- c) cez prestávky vyhľadáva blízkosť učiteľov,
- d) pôsobí smutne, ba až depresívne, máva blízko k plaču,
- e) zhoršuje sa jeho školský prospech, niekedy náhle,
- f) jeho veci sú poškodené alebo zničené,
- g) má odreniny, modriny, škrabance, ktoré nevie vysvetliť,
- h) často ho pred odchodom do školy pobolieva hlava, brucho.

Kyberšikanovaním rozumieme priamu formu šikanovania, pri ktorej ide o zneužitie informačno-komunikačných technológií (najmä telefónu, tabletu, internetu a sociálnych sietí) na úmyselné ohrozenie, ublíženie alebo zastrašovanie, pričom sa často vyskytuje v spojení s inými formami šikanovania.

Podstatnými znakmi kyberšikanovania sú:

- a) sociálna prevaha alebo psychická prevaha agresora, nie je nutná fyzická prevaha,
- b) agresor vystupuje často anonymne,
- c) útok nevyžaduje fyzický kontakt agresora a obeť,
- d) agresor spravidla nevidí priamu emocionálnu reakciu obeť na útok s ohľadom na anonymitu a odstup, ktoré informačno-komunikačné technológie umožňujú,
- e) útoky sa šíria prostredníctvom internetu podstatne rýchlejšie ako inými spôsobmi,
- f) útoky sú prístupné veľkému množstvu osôb,
- g) agresor je schopný uskutočniť útok z rôznych miest,
- h) útoky môžu mať dlhšie trvanie v čase,
- i) obeť nemusí o napadnutí dlhšiu dobu vedieť,
- j) obeť nemusí byť schopná identifikovať agresora,
- k) zverejnené informácie, fotografie a audiozáznamy a videozáznamy môže byť náročné odstrániť z internetu.

Čl. 2

Prejavy šikanovania

Šikanovanie sa môže prejavovať v priamej a nepriamej podobe.

Priame znaky šikanovania sú:

- posmešné poznámky na adresu žiaka, pokorujúce alebo urážlivé prezývky, nadávky, ponižovanie, posmech, hrubé žarty na jeho účet. Rozhodujúcim kritériom je, do akej miery je daný žiak konkrétnou prezývkou alebo "žartom" zraniteľný,
- kritika žiaka, výčitky na jeho adresu, najmä prednesené nepriateľským až nenávisťným alebo pohŕdavým tónom,

- nátlak na žiaka, aby dával vecné alebo peňažné dary šikanujúcemu, prípadne za neho platil,
- príkazy, ktoré žiak dostáva od iných spolužiakov, najmä prednesené panovačným tónom, a skutočnosť, že sa im podriaďuje,
- nátlak na žiaka k vykonávaniu nemorálnych až trestných činov či k spoluúčasti na nich,
- strkanie, štvchanie, údery, kopance, ktoré prípadne nie sú zvlášť silné, ale je nápadné, že ich obeť neopláca,
- šarvátky, bitky, v ktorých jeden z účastníkov je zreteľne slabší a snaží sa uniknúť,
- odcudzenie vecí obete,
- vyhrážanie, zastráňovanie, vydieranie obete,
- zneužitie osobných údajov, fotografií obete,
- šírenie nepravdivých informácií alebo kyberšikanovanie.

Nepriame (varovné) znaky šikanovania sú:

- žiak je počas prestávok často osamotený, ostatní o neho nejavia záujem, nemá kamarátov,
- ignorovanie obete,
- zámerné vyčleňovanie z kolektívu,
- nedobrovoľné vystavovanie agresívnym situáciám,
- pri tímových športoch býva jedinec volený do mužstva medzi poslednými,
- počas prestávok vyhľadáva blízkosť učiteľov,
- ak má žiak prehovoriť pred triedou, je neistý, ustrašený,
- pôsobí smutne, nešťastne, stiesnene, má blízko k plaču, stáva sa uzavretým,
- jeho školský prospech sa niekedy náhle a nevysvetliteľne zhoršuje,
- jeho veci sú poškodené alebo znečistené, prípadne rozhádzané,
- zašpinený alebo poškodený odev, stále mu chýbajú nejaké jeho veci,
- odmieta vysvetliť poškodenie a stratu vecí alebo používa nepravdepodobné výhovorky,
- mení svoju pravidelnú cestu do školy a zo školy,
- začína vyhľadávať dôvody pre absenciu v škole,
- odreniny, modriny, škrabance alebo rezné rany, ktoré nedokáže uspokojivo vysvetliť.

Čl. 3

Vývoj šikanovania

1.stupeň: šikanovanie sa začína „nevinným“ odstavovaním obete z nejakej činnosti, ktoré sa prejavuje prevažne **psychickými formami násilia** – ignorovaním, prehliadaním obete, vylúčením zo skupiny, neustálymi miernymi nadávkami, posmieváním, ohováraním a intrigovaním, bráním desiatej alebo iných vecí. Ak sa obeť nedokáže brániť, nikomu to nepovie a nikto v triede sa ho nezastane, vzniká riziko druhého štádia. Zásahy pedagógov sú úspešné.

2.stupeň: postupne (niekedy ako výsledok skúškového stresu, neistoty, nahromadenej agresie alebo nudy agresorov) **sa začína objavovať a stupňovať fyzická agresia** – občasné, ale opakované strkanie, potkýnanie, nat'ahovanie oblečenia, ťahanie za vlasy, podtrhávanie stoličky, odstrkovanie, bitky, facky vyhladnutej obete. Ak to učiteľ ani zákonný zástupca neodhalí alebo to podceňuje, obeť sa (pod vplyvom strachu) nedokáže brániť, ostatní v triede mu nepomôžu, šikanovanie sa zosilňuje a prechádza do ďalšej fázy.

3.stupeň: v triede sa vytvorí jadro – **k hlavnému agresorovi sa pridávajú ďalší**, utvorí sa skupinka dvoch alebo troch šikanovateľov, ktorí už postupujú systematicky a cieľavedome **s cieľom upevňovať svoju moc** a vplyv nielen na vybranú obeť, ale aj na ostatných spolužiakov. Ak ani v tejto etape nedôjde k odhaleniu a riešeniu šikanovania v škole alebo na podnet zákonného zástupcu, vzniká ďalší stupeň – už rozvinutého šikanovania.

4.stupeň: k agresívnej skupinke sa pridávajú ďalší a zvyšok triedy začína obeť z rôznych dôvodov ignorovať a úplne vylučovať zo svojej spoločnosti, dokonca sa aj zúčastňovať na šikanovaní. **Šikanovanie sa v „nakazenej“ triede v podstate akceptuje ako normálne správanie (nepísaný zákon), začína sa šíriť po celej škole a nadobúdať každodenný charakter.**

5.stupeň: **všetci rešpektujú normy „šikanovania“**, agresori strácajú posledné zvyšky zábran, šikanovanie u nich môže nadobudnúť charakter závislosti a v škole „malej epidémie“, ktorej **riešenie si vyžaduje veľa energie, pomoc odborníkov a navyše negatívne ovplyvní aj povest' školy.**

Čl. 4

Priestor šikanovania

Šikanovanie sa môže uskutočňovať aj medzi žiakmi v triede či vo výchovnej skupine a odohráva sa najmä v čase prestávok, cestou do školy a zo školy alebo v čase mimo vyučovania.

Čl. 5

Zodpovednosť školy

Škola zodpovedá za žiakov v čase vyučovania a školských akcií. Za vykonávanie dohľadu nad žiakmi počas vyučovania, resp. počas konania školských akcií sú zodpovední pedagogickí zamestnanci školy, najmä tí, ktorí:

- realizujú školské vyučovanie,
- vykonávajú počas prestávok pedagogický dozor,
- vykonávajú pedagogický dozor počas školských akcií rôzneho druhu,
- vykonávajú dozor v školskej jedálni.

Zamestnancami školy nemôže byť v žiadnej miere akceptovaný žiaden druh a prejav šikanovania, pedagóg musí šikanovanie medzi žiakmi bez meškania riešiť a každej jeho obeti poskytnúť okamžitú pomoc. Ďalej je povinný túto skutočnosť oznámiť triednym učiteľom žiakov, medzi ktorými neprijemná situácia nastala, výchovnému poradcovi, vedeniu školy a zamestnanec je povinný šikanovanému žiakovi okamžite poskytnúť pomoc. Zamestnanec školy, ktorý neprijme žiadne opatrenia v prípade šikanovania, resp. neoznami danú skutočnosť kompetentným osobám, sa vystavuje riziku trestného postihu.

Čl. 6

Priestupková a trestnoprávna zodpovednosť žiakov

Šikanovanie žiakov môže v určitých prípadoch spĺňať podstatu priestupku. Jedná sa predovšetkým o priestupky:

- proti občianskemu spolunažívaniu,
- proti majetku.

Za priestupky je zodpovedný ten, kto dovŕšil 15 rokov v čase spáchania priestupku a neprekročil 18. rok svojho veku. Takáto osoba sa zaraďuje do kategórie mladistvých.

Niektoré druhy šikanovania žiakov môžu v istých prípadoch spadať aj pod trestné činy, kde zaraďujeme hlavne trestný čin:

- ohovárania,
- nebezpečného vyhrážania sa,
- ublíženia na zdraví,
- obmedzovania osobnej slobody,
- nátlaku,
- vydierania,
- lúpeže,
- hrubého nátlaku,
- krádeže,
- poškodzovania cudzej veci,
- neoprávneného užívania cudzej veci,
- porušovania domovej slobody,

- sexuálneho násillia,
- sexuálneho zneužívania,
- nebezpečného prenasledovania,
- výroby detskej pornografie,
- rozširovania detskej pornografie,
- prechovávanlia detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení.

Za páchatel'a trestného činu sa považuje žiak, žiačka, ktorý/ktorá trestný čin spáchal/a sám/sama, alebo bol trestný čin spáchaný konaním skupiny žiakov, čo sa považuje za spolupáchateľstvo.

Skutočnosť, že fyzická osoba nie je trestne zodpovedná z dôvodu nízkeho veku nie je prekážkou na podanie žaloby vo veci náhrady škody, ktorú žiak spôsobil na majetku alebo vo veci náhrady ujmy, ktorú žiak spôsobil na zdraví. Zákonný zástupca žiaka a žiak zodpovedajú za škodu spoločne a nerozdielne.

Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec, ktorému je známy prípad šikanovania a neprijme žiadne opatrenie, môže byť stíhaný najmä za trestný čin

- a) neprekazenia trestného činu,
- b) neoznámennia trestného činu,
- c) ublíženlia na zdraví.

Čl. 7

Postup v prípade zistenlia šikanovania

Najdôležitejším predpokladom efektívneho vyriešennia prípadu je konať s cieľom prípad vyriešiť a nie sa ho formálne zbaviť a nevyhnutná podpora celého pedagogického zboru. Ak sa v priestoroch budovy školy počas školského vyučovania, počas konania školských akcií, v areáli školy a na športoviskách zistí prípad šikanovania, je každý pedagogický a nepedagogický zamestnanec školy povinný postupovať podľa nasledujúcich krokov:

- 1. Zamestnanec, ktorý zistí prípad šikanovania, je povinný primeraným spôsobom okamžite zasiahnuť.** Musí odviezť čím rýchlejšie obeť zo scény, neeskalovať násillie. Agresorovi povedať, že si to s ním vyriešime neskôr, bez toho, aby sme špecifikovali ako. Zamestnanec nemá byť agresívny voči šikanujúcej osobe, agresia prináša iba viac agresie. Informuje o danej situácii triedneho učiteľa, všetkých žiakov, ktorí sú účastníkmi daného prípadu, informuje výchovného poradcu a zástupcu vedenlia školy. Pri veľmi vážnych prípadoch šikanovania je tento zamestnanec povinný zavolať políciu.
- 2. Žiaci, ktorí boli účastníkmi sporu, budú vyzvaní ich triednymi učiteľmi na vyšetrenie prípadu.** Pri riešení situácie bude zúčastnený aj zamestnanec, ktorý zistil prípad

šikanovania a oznámil danú skutočnosť kompetentným osobám a tiež výchovný poradca školy. O vyšetrení sa spraví **zápisnica**, ktorá sa odovzdá zástupcovi vedenia školy a ďalšia kópia bude uložená v osobnej zložke žiaka. V zápisnici sa opíše skutočnosť, zapisu sa vyjadrenia zúčastnených žiakov, navrhne sa opatrenie na riešenie daného problému.

3. **Triedni učitelia žiakov pozvú ich rodičov**, resp. ich zákonných zástupcov na pohovor. Prítomný na rozhovore bude aj zástupca vedenia školy. O tomto stretnutí sa takisto napíše zápisnica a na základe písomného uzavretia daného prípadu, navrhnutých opatrení na riešenie situácie, vyjadrení dotknutých žiakov a ich rodičov, resp. zákonných zástupcov, sa **riaditeľka školy rozhodne** o ďalšom postupe, ktorý bude v súlade so školským poriadkom, pracovným poriadkom školy a v súlade s príslušnými zákonmi, t. z. Trestný zákon č. 300/2005 Z. z. a Zákon o priestupkoch č.372/1990 Z. z.

4. Celý prípad vyšetrenia prípadu šikanovania bude prebiehať pri **zachovaní dôvernosti** až do vyriešenia danej situácie z dôvodu, že šikanovanie je veľmi závažný negatívny spoločenský jav.

Práca s obeťou

Dieťaťu, ktoré sa nachádza v núdzi, sa veľmi ťažko rozpráva a niekedy aj dlho mlčí. Obeť potrebuje vedieť, že keď raz oznámila, že bola šikanovaná, bude chránená pred ďalším šikanovaním. Obeti môžeme:

- poradiť, aby sa vyhla potencionálnym nebezpečným miestam,
- mať agresora pod dohľadom,
- zadržať agresora v škole, kým ostatné deti neodídu,
- povzbudiť obeť, aby hovorila o svojich pocitoch s niekým, komu dôveruje, príp. s výchovným poradcom,
- eliminovať zjavné príčiny šikanovania (zápach, smrkanie),
- naučiť obeť zvládať posmievanie, doberanie si druhými žiakmi,
- pomôcť obeti vytvoriť si zoznam toho, čo povie,
- precvičiť si s ňou spôsoby, ako reagovať.

Práca s agresorom

S agresorom vedíme rozhovor individuálne, nikdy nie pred celou triedou, pretože by sme mohli uňho vyvolať vzdor, prekrúcanie pravdy a odmietanie výpovede. Vychádzame s poznania osobnosti agresora, prospechu, doterajšieho správania, rodinného prostredia. V menšej závažných prípadoch niekedy stačí dohováranie, dieťa si uvedomí, že prekročilo hranicu zábavy a spôsobilo utrpenie. Spravidla to platí u detí mladšieho školského veku. U detí staršieho školského veku však dohováranie nebýva účinné. Aj útočníci potrebujú pomoc, aby sme im ukázali, že svoje potreby môžu uspokojovať prostredníctvom spolupráce s ostatnými deťmi, a nie prostredníctvom konfliktov a konfrontácií. Pomáha:

- stanoviť jasné hranice a definovať ich písomne,
- vysvetliť tresty, ktoré budú nasledovať,
- odmeňovať dobré správanie,
- neuznávať výhovorky,
- mať pre agresorov vyhradené miesto na uspokojenie,
- stanoviť ciele (na jeden deň, týždeň, mesiac),
- pomocou hrania rolí nacvičovať riešenie problémových situácií,
- odporučiť agresorovi návštevu CPPP a P (ako ďalší krok po riešení v škole, po dohode zainteresovaných dospelých podať návrh na psychologické vyšetrenie, pohovor so psychológom a pod.).

Ak toto všetko nezaberá, môže dôjsť k umiestneniu do detského diagnostického centra, liečebno-výchovného sanatória a pod. zariadení, kde poskytnú pomoc.

Čl. 8

Postup riešenia šikanovania

Postup triedneho učiteľa:

Nikdy nekonfrontovať šikanovaného s agresorom a dôsledne chrániť obeť!

Agresorom môže byť aj dobrý žiak, ktokoľvek.

- a) Individuálne a postupne sa porozprávať najskôr so všetkými žiakmi v triede (svedkami šikanovania). Výpovede si zapísať, zosumarizovať dokumentáciu a dôkazy.
- b) Následne zrealizovať individuálne rozhovory s agresormi. Využiť dôkazy, ale bez prezradenia zdroja.
- c) Individuálne sa porozprávať so zákonnými zástupcami obete, získať ich pre spoluprácu, Individuálne sa porozprávať so zákonnými zástupcami každého agresora. Pokúsiť sa ich získať na riešenie, vhodnou formou ich upozorniť aj na možné kvalifikovanie šikanovania z legislatívneho hľadiska (trestný čin vydierania, útľaku, ublíženia na zdraví, týrania, obmedzovania osobnej slobody, ľúpeže, úmysel ublížiť).
- d) Dať návrh na výchovné opatrenie podľa miery previnenia agresorov.
- e) Oznámenie triede ako budú vinníci potrestaní a zabezpečenie realizácie „liečenia“ celej triedy za pomoci výchovnej poradkyne a kvalifikovaných odborníkov z Centra pedagogickopsychologického poradenstva a prevencie.

Čl. 9

Metódy riešenia šikanovania

Odhalenie šikanovania býva niekedy veľmi ťažké i pre skúseného pedagóga. Najzávažnejšiu negatívnu úlohu pri jeho zisťovaní hrá strach (alebo snaha o utajenie) u obetí, ale aj agresorov a ďalších možných účastníkov. Je preto potrebné chrániť zdroj informácií, neprezradiť ho, ak

- 10 -

si to sám nepraje a nechce pristúpiť na otvorenú konfrontáciu. Celý prípad je potrebné riešiť pokojne, na pokojnom mieste a s dostatkom času. Pri riešení prípadu čo najmenej prezradíme o tom, čo už vieme, a o tom, čo nemôžeme dokázať.

Pre vyšetrowanie šikanovania sa odporúča nasledovná stratégia:

Riaditeľ školy alebo ním poverená osoba zostavuje tím zamestnancov školy, ktorý navrhuje a zabezpečuje odborný postup pri riešení šikanovania.

Riaditeľ školy alebo ním poverená osoba pri zisťovaní a preverovaní šikanovania:

- a) zabezpečí bezodkladnú pomoc obetiam a ochranu obetí,
- b) zabezpečí dozor v triede, kde sa preveruje šikanovanie,
- c) vykonáva opatrenia na zabránenie možnej krivej výpovede agresora jeho izoláciou počas preverovania šikanovania,
- d) preveruje šikanovanie bezodkladne v čase, keď agresor nie je ešte dohodnutý na spoločnej výpovedi s obeťou, svedkami alebo inými osobami, ktoré na šikanovanie upozornili,
- e) zabezpečí, aby obeť nebola konfrontovaná s agresorom,
- f) zabezpečí zistenie vhodných svedkov a uskutočnenie individuálnych rozhovorov alebo konfrontačných rozhovorov so svedkami,
- g) uchováva dôkazy pri podozrení na kyberšikanovanie v spolupráci s koordinátorom informatizácie alebo externým expertom,
- h) kontaktuje vo vzťahu k obeť, agresorovi a svedkovi šikanovania zákonných zástupcov, osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa, zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu, zariadenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, v ktorom je žiak umiestnený,
- i) kontaktuje miestne príslušné centrum,
- j) zabezpečí použitie anonymnej dotazníkovej metódy,
- k) vedie písomné záznamy o riešení jednotlivých prípadov šikanovania,
- l) zabezpečí pri rozhovoroch prítomnosť najmenej dvoch pedagogických zamestnancov,
- m) ohlasuje príslušným útvarom Policajného zboru podozrenie na spáchanie priestupku alebo trestného činu.

Pri výskyte skupinového násillia voči obeť sa odporúča nasledovný postup:

- a) okamžitá pomoc obeť,
- b) dohoda riaditeľa školy s pedagogickými zamestnancami na postupe vyšetrowania,
- c) vlastné vyšetrowanie,
- d) zabránenie možnej krivej výpovedi agresorov, ich izolácia bez možnosti dohodnúť sa na spoločnej výpovedi,
- e) nahlásenie prípadu polícii – **rozhodne riaditeľ školy**,

- f) kontaktovanie rodičov alebo zákonných zástupcov žiaka – **zabezpečia triedni učitelia**,
- g) kontaktovanie špecializovaných inštitúcií.

Rozhovor s obeťou

- necháme dieťa samostatne hovoriť, citlivo ho povzbudzujeme, aby hovorilo čo najviac,
- po spontánnej výpovedi sa začneme pýtať na všetky podrobnosti,
- otázky: *"Čo sa stalo? Kde sa to stalo? Kto čo urobil? Ako sa správali ostatní prítomní?"*,
- obeť uistíme o jeho ochrane,
- môžeme dieťa požiadať, aby celý incident napísalo,
- ak je viditeľné zranenie, upovedomíme lekára, prípadne políciu,
- upovedomíme rodičov, zákonných zástupcov,
- na otvorenú konfrontáciu dieťa neprehovárame, iba mu to navrhneme, ak nesúhlasí, znovu ho ubezpečíme o ochrane,
- pozor na falošné obvinenia.

Rozhovor s agresorom

- skôr ako začneme naostro vyšetrovať, zvážime, aká je možnosť agresora usvedčiť,
- ak je táto možnosť veľmi malá, hlavne v prípade strachu a obáv obeť, musíme sa uspokojiť s tým, že urobíme všetko pre ochranu obeť,
- otvorene povieme o obvinení a sledujeme reakcie (chránime obeť i svedkov),
- jednáme pokojne, neoddáваме sa prípadnému hnevu,
- necháme samostatne hovoriť agresora, prípadne mu dáme celú situáciu napísať,
- kladieme mu jasné a presné otázky,
- kým prípad nie je vyriešený, neodsudzujeme,
- aj v prípade vyriešeného problému odsúdime čin, nie celú osobnosť (ako človek má šancu na nápravu),
- informujeme o možných sankciách a ďalšom postupe.

Rozhovor so svedkami

- individuálne rozhovory,
- kladieme konkrétne otázky (kto, kedy, ako),
- v prípade, že sa nám nedarí, použijeme takú otázku z ktorej sa už predpokladá, že dieťa určitú vec videlo *"Kde si bol keď" . . .* namiesto *"Ublížil X žiak žiakovi Y"*,
- dobré sú otázky, na ktoré sa nedá odpovedať áno - nie – neviem,
- musíme čeliť výhovorkám.

Rozhovor so zákonnými zástupcami obete

- informujeme ich o celom priebehu vyšetrovania,
- ubezpečíme ich o ochrane ich dieťaťa,
- snažíme sa dohodnúť na spolupráci.

Rozhovor so zákonnými zástupcami agresora

- pozveme ich na rozhovor. Rozhovor si vyžaduje dôkladnú prípravu, musíme mať dopredu zhromaždený dôkazový materiál, argumenty,
- oboznámime ich o priebehu vyšetrovania, o podstate činu i o celkovom správaní sa dieťaťa v škole,
- u tých, ktorí nemajú záujem spolupracovať, a ktorí priamo negatívne ovplyvnili správanie svojho dieťaťa, rozhovor zbytočne nepredlžujeme. Oboznámime ich o možných sankciách a o ďalšom postupe,
- zápis z jednaní im dáme podpísať.

Oboznámenie triedy

- oznámime spolužiakom, či a aké výchovné opatrenia budú vinníkovi uložené,
- vo vážnejších prípadoch by mal toto jednanie viesť riaditeľ školy,
- v prípade obáv o bezpečnosť obete od tohto kroku upustíme.

Čl. 10

Opatrenia na riešenie situácie

Z opatrení pre obeť a pre jej zákonných zástupcov, pre osoby, ktoré sa osobne starajú o obeť, a pre zariadenie, v ktorom je obeť umiestnená na základe rozhodnutia súdu, možno použiť:

- a) odporúčanie vyhľadať individuálnu odbornú starostlivosť,
- b) zabezpečenie skupinového intervenčného programu v spolupráci s centrom,
- c) zaistenie bezpečia obete,
- d) informovanie a poradenstvo pre zákonných zástupcov obete, pre osoby, ktoré sa osobne starajú o obeť, a pre zariadenie, v ktorom je obeť umiestnená na základe rozhodnutia súdu.

Z opatrení pre agresora a pre jeho zákonných zástupcov, opatrovníkov, pre osoby, ktoré sa osobne starajú o agresora, a pre zariadenie, v ktorom je agresor umiestnený na základe rozhodnutia súdu, možno použiť:

- a) odporúčenie zákonným zástupcom agresorov vyhľadať odbornú starostlivosť centra,

- b) výchovné opatrenia – napomenutie a pokarhanie triednym učiteľom, pokarhanie riaditeľom školy,
- c) zníženie známky zo správania,
- d) preloženie žiaka do inej triedy alebo výchovnej skupiny.

V mimoriadnych prípadoch sa môžu použiť ďalšie opatrenia:

- a) odporúčanie zákonným zástupcom umiestniť žiaka na dobrovoľný diagnostický pobyt do príslušného diagnostického centra, prípadne do liečebno-výchovného sanatória,
- b) oznámenie príslušnému Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny–sociálno-právna ochrana detí za účelom využitia nutných výchovných opatrení v prospech maloletého v zmysle zákona č.195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci, v znení neskorších predpisov,
- c) oznámenie príslušnému útvaru Policajného zboru SR, ak došlo k závažnejšiemu prípadu šikanovania, pri ktorom je podozrenie, že bol spáchaný trestný čin alebo čin inak trestný (u maloletých).

Pedagogický zamestnanec je povinný šikanovanie alebo podozrenie zo šikanovania medzi žiakmi bezodkladne riešiť a každej jeho obeti bezodkladne poskytnúť pomoc.

Výchovné opatrenia:

1. Je veľmi dôležité premyslieť, akým spôsobom budeme udeľovať výchovné opatrenia, smerujúce k náprave agresora/agresorov. Výchovný účinok môžu mať opatrenia pre ostatných (nielen pre toho, koho sa priamo dotýka) len vtedy, keď sú o ňom adresne informovaní ako o dôsledku skutočného správania. Znamená to pre ostatných aj potvrdenie toho, že to, čo sme vyhlásili, myslíme vážne a sami dodržiavame a že ponесú reálne dôsledky za svoje správanie. Tu je potrebné opatrne zvažovať, aký účinok bude mať určitá forma zverejnenia. Môžeme totiž vyvolať pocit falošného hrdinstva pri vyhlásení a osobnom pranierovaní vinníka na verejnom zhromaždení školy. Môžeme vyvolať nenávisť voči obeti predhodenej davu bez možnosti brániť sa. Anonymné a neosobné vyhlásenie cez rozhlas zasa nevyvolá silné emocionálne zážitky, ktoré pomáhajú tvoriť pocit vlastnej zodpovednosti za svoje činy.
2. Predovšetkým predvoláme rodičov a urobíme pohovor so žiakom v prítomnosti rodičov, triedneho učiteľa, výchovného poradcu a riaditeľa. Odlíšime, či sa jedná o prvý prípad - vtedy nejde o šikanovanie, alebo opakovaný. Aj pri prvom prípade však posúdime závažnosť (intenzitu prípadu) a podľa toho volíme výchovné opatrenia. Ak sa jedná o opakovaný prípad, posúdime tiež závažnosť, resp. formu šikanovania.

Cieľom preventívnych opatrení samozrejme je, aby sme k týmto sankčným opatreniam museli siahnuť čo najmenej.

Čl. 11

Spolupráca školy s rodičmi žiakov

Pri podozrení na šikanovanie žiaka je potrebná spolupráca vedenia školy, koordinátora prevencie, prípadne výchovného poradcu a ďalších pedagogických zamestnancov tak s rodinou obete, ako aj s rodinou agresora. Pri pohovore so zákonnými zástupcami majú dbať pedagogickí zamestnanci na taktný prístup a najmä na zachovanie dôvernosti informácií. Nedá sa však predpokladať, že zákonní zástupcovia budú vždy hodnotiť situáciu objektívne, preto sa odporúča upozorniť ich na to, aby si všímali možné príznaky šikanovania, a ponúknuť im pomoc. Zákonných zástupcov žiakov sa odporúča upozorniť najmä na to, aby si všímali tieto možné príznaky šikanovania:

- za dieťaťom neprichádzajú domov spolužiaci alebo iní kamaráti,
- dieťa nemá kamaráta, s ktorým by trávil voľný čas, s ktorým by si telefonovalo a pod, nie je pozývané na návštevu k iným deťom,
- nechutí ísť ráno do školy (zvlášť keď skôr malo dieťa školu rado), dieťa odkladá odchod z domova, prípadne je na ňom možno pozorovať strach, stratu chuti do jedla,
- dieťa nechodí do školy a zo školy najkratšou cestou, prípadne strieda rôzne cesty, prosí o dovoz či odvoz autom, chodí domov zo školy hladné (agresori mu berú desiatu alebo peniaze na desiatu),
- dieťa zaspáva s plačom, má nepokojný spánok, kričí zo sna,
- dieťa stráca záujem o učenie a schopnosť sústrediť sa na učenie,
- dieťa je doma smutné či apatické, objavujú sa výkyvy nálad, zmienky o možnej samovražde, odmieta zveriť sa s tým, čo ho trápi,
- dieťa žiada o peniaze, pričom udáva nevierohodné dôvody (napríklad opakované hovorí, že ich stratilo), prípadne doma kradne peniaze,
- dieťa nápadne často hlási stratu osobných vecí, je neobvykle nečakane agresívne k súrodencom alebo iným deťom, možno prejavuje i zlosť voči rodičom,
- dieťa si sťažuje na neurčité bolesti brucha alebo hlavy, možno ráno zvracia, snaží sa zostať doma. Svoje zdravotné ťažkosti môže preháňať, prípadne i simulovať,
- dieťa sa vyhýba dochádzke do školy, zdržuje doma viac, ako malo vo zvyku.

Pedagogickí zamestnanci dbajú pri rozhovore so zákonným zástupcom obete, agresora alebo svedka najmä na zachovanie dôvernosti informácií.

Riaditeľ školy môže odporučiť zákonným zástupcom agresora a osobám, ktoré sa osobne starajú o dieťa alebo zariadeniu, v ktorom je umiestnený na základe rozhodnutia súdu, umiestniť agresora na dobrovoľný diagnostický pobyt do diagnostického centra alebo do liečebno-výchovného sanatória.

O úkonoch podľa tohto článku osoba poverená riaditeľom školy vyhotovuje zápis, z ktorého po jednom vyhotovení poskytne každej zo zúčastnených osôb.

Čl. 12

Spolupráca školy s ďalšími inštitúciami

1. V rámci prevencie šikanovania a pri jeho riešení je dôležitá spolupráca s CPPP a P, s ďalšími inštitúciami a orgánmi.
2. Je dôležité riadiť sa opatreniami a odporúčaniami Štátnej školskej inšpekcie.
3. Pri podozrení, že šikanovanie naplnilo skutkovú podstatu priestupku alebo trestného činu, je riaditeľ školy povinný oznámiť túto skutočnosť príslušnému útvaru Policajného zboru SR.
4. Školy sú povinné bez zbytočného odkladu oznámiť orgánu sociálno-právnej ochrany skutočnosti, ktoré ohrozujú žiaka, alebo že žiak spáchal trestný čin, prípadne opakovane páchal priestupky.

Čl. 13

Prevencia šikanovania

Účastníci prevencie šikanovania sú:

- vedenie školy – dohliada na realizáciu celoškolskej stratégie proti šikanovaniu,
- výchovná poradkyňa – koordinuje preventívne pôsobenie, eviduje potencionálnych agresorov a obete, spolupracuje s triednymi učiteľmi, koordinátormi, CPPP,
- špeciálny pedagóg, sociálny pedagóg – pomáha zmierňovať možné príčiny agresie, sprostredkúva kontakty s poradenskými inštitúciami,
- triedny učiteľ – buduje triedny kolektív na báze vzájomnej dôvery medzi ním, žiakmi a rodičmi,
- ostatní pedagogickí zamestnanci – aktívne sa podieľajú na nesúhlasnom postoji voči prejavom šikanovania
- vychovávateľky ŠKD, vedúci záujmových útvarov – sledujú správanie detí v čase po vyučovaní a spolupracujú s rodičmi,
- žiaci – sledujú správanie v rámci triednych kolektívov a sú oboznámení so spôsobmi boja proti šikanovaniu
- rodičia – sledujú správanie svojich detí a spolupracujú s učiteľmi,
- všetci zainteresovaní – spolupracujú s poradnými orgánmi (Polícia, ÚPSVaR a pod.)

Prevencia šikanovania sa zabezpečuje najmä formou:

a) súčasti výchovno-vzdelávacieho procesu vrátane pozitívneho vplyvu osobnosti pedagogického zamestnanca v rámci každodenného vyučovania, obsahového zamerania a didaktiky predmetov a prierezových tém

1. osobnostný a sociálny rozvoj,
2. mediálna výchova,
3. multikultúrna výchova,
4. ochrana života a zdravia,
5. výchova a vzdelávanie k ľudským právam,
6. výchova k manželstvu a rodičovstvu,
7. výchova k občianstvu,
8. boj proti extrémizmu a

b) súťaží, hier, prednášok alebo diskusií organizovaných školou alebo organizovaných inými relevantnými subjektmi.

Riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ priebežne informujú zákonných zástupcov, opatrovníka, osoby, ktorým súd zveril dieťa do osobnej starostlivosti alebo do pestúnskej starostlivosti alebo do starostlivosti budúcich osvojiteľov alebo zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu o preventívnych činnostiach školy. Pri realizácii preventívnych činností školy riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ venujú zvýšenú pozornosť efektívnosti týchto činností. Za efektívnu stratégiu v príslušnej oblasti sa nepovažujú jednorazové činnosti, kultúrne podujatia, moralizovanie a zastrasovanie.

Riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ vopred preveria navrhované preventívne činnosti školy s cieľom predísť nežiaducemu vplyvu neodborných činností, ako aj škodlivému vplyvu kultov, siekt či extrémistických organizácií na žiakov.

Riaditeľ školy oboznamuje s podstatou, formami a nebezpečnými dôsledkami šikanovania

- a) všetkých žiakov školy a ich zákonných zástupcov,
- b) zamestnancov školy,
- c) osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,
- d) zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu.

Riaditeľ školy zodpovedá za systémové aktivity školy v oblasti prevencie šikanovania. Pri príprave a realizácii celoškolskej stratégie najmä

- a) vytvára pozitívne prostredie v škole,
- b) podporuje prosociálne správanie a vzťahy detí,
- c) určuje v školskom poriadku pravidlá správania sa vrátane sankcií za ich porušenie a pravidlá používania informačno-komunikačných technológií (mobilných telefónov, tabletov, počítačov a iných komunikačných technológií) v priestoroch školy,

- d) rozpracúva podrobnosti prevencie a riešenia šikanovania žiakov vo vnútornom predpise školy,
- e) zabezpečuje v súlade s pracovným poriadkom školy zvýšený dozor pedagogických zamestnancov cez prestávky, pred začiatkom vyučovania, po jeho skončení a v čase mimo vyučovania, najmä v priestoroch, kde k šikanovaniu už došlo alebo by k nemu mohlo dochádzať,
- f) oboznamuje pedagogických zamestnancov so spôsobom oznamovania šikanovania a preverovania šikanovania,
- g) informuje o postupe pri zistení šikanovania pedagogických zamestnancov, žiakov, zákonných zástupcov žiaka, osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa a zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu,
- h) zabezpečuje zverejnenie kontaktných údajov inštitúcií, ktoré sa prevenciou a riešením šikanovania zaoberajú,
- i) určuje v pracovnom poriadku školy povinnosť zamestnancov školy oznamovať podozrenie zo šikanovania,
- j) zabezpečuje vzdelávanie pedagogických zamestnancov v oblasti prevencie šikanovania, vrátane kyberšikanovania, prostredníctvom zvyšovania digitálnej gramotnosti učiteľov,
- k) spolupracuje s odbornými zamestnancami príslušného centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a ďalšími odbornými pracoviskami poradenských služieb a preventívnych služieb v regióne,
- l) zapája do prevencie šikanovania žiacku školský parlament, školskú radu, radu školy a zriaďovateľa.

V rámci účinnej prevencie šikanovania je pri príprave a realizácii celoškolskej stratégie dôležité najmä vytvoriť pozitívnu klímu v škole, posilňovať demokraciu v triede a v škole. Výchova detí k demokracii má tieto hlavné zásady:

- **pýtať sa detí na ich názory a priania**, trpezlivo a s rešpektom ich počúvať, diskutovať s nimi (na triednických hodinách, na hodinách etickej výchovy). Mohli by sme napríklad vyhlásiť mimoriadnu triednickú hodinu v jeden deň, v jednu hodinu na celej škole, kde každý triedny učiteľ informuje v podobnom duchu, tzn. adresne, kto, čo spravil, čo porušil, aké mal možnosti nápravy, za čo bol priradený alebo inak potrestaný. Dôležité je zamerať sa viac na odsúdenie činu, ako na odsúdenie človeka, aby mal predsa len možnosť odčiniť svoje hriechy. Dôvernejšia atmosféra v triede umožňuje klásť otázky triednemu, navrhovať možné iné opatrenia a dohodnúť sa na ďalšej stratégii, aby sa niečo podobné neopakovalo,
- **dávať skupine, triede** pri vhodných príležitostiach **možnosť voľby**, o čom chcú diskutovať, čo ich zaujíma,
- **pestovať žiacku samosprávu** v rámci školy /školský parlament/ aj v rámci jednotlivých tried.

Čl. 14

Školské pravidlá a nariadenia o šikanovaní

1. Zamestnanci školy sú systematicky vzdelávaní o problematike šikanovania a o spôsobe identifikácie fyzických i psychických prejavov šikanovania a prostredia šikanovania.
2. Poradenstvo a prístup k informáciám o šikanovaní je dostupné aj pre ďalšie osoby – zákonných zástupcov žiakov.
3. Vo vnútornom poriadku je zavedený pojem šikanovanie, je definovaný ako vážny priestupok voči vnútornému poriadku.
4. Školské pravidlá platia pre každého. V pracovnom poriadku je vymedzená oznamovacia povinnosť pre pedagogických aj nepedagogických zamestnancov.
5. Ak sa žiak dopustil šikanovania, príslušný pedagóg spíše o priestupku záznam, odovzdá ho triednemu učiteľovi žiaka, podľa závažnosti aj zástupkyni RŠ alebo riaditeľovi školy. Ďalej je povinný o tomto konaní bezodkladne informovať rodičov šikanovaného i agresora.
6. Stratégia prevencie šikanovania :
 - a) zamerať pozornosť na nových a nastupujúcich žiakov;
 - b) počas prestávok sledovať, kde sa zdržiavajú obeť šikanovania a kde agresori;
 - c) podporovať u žiakov asertívne správanie;
 - d) eliminovať konflikty – všímať si už náznaky šikanovania: posmešné poznámky na adresu spolužiaka, posmievanie sa za dobrú alebo zlú známku, vysmievanie sa z neúspechov druhých, z oblečenia, vzhľadu, okuliarov, strojčka, rečových vád a pod.;
 - e) lepšie si všímať aj tzv. obeť šikanovania a rozlišovať, či ide skutočne o šikanovanie;
 - f) vysvetliť žiakom, že ak podporujú šikanovanie, bavia sa na ňom, stávajú sa spoluúčastníkmi šikanovania;
 - g) pri poškodení majetku spolužiaka žiadať náhradu za zničenú vec;
 - h) pri ublížení na zdraví (kopnutie, pichnutie), braní desiatej, ponižovaní vyvolať dôsledky podľa závažnosti prejavu žiaka od oznámenia rodičom až po privolanie polície;
 - i) o riešení každého závažného priestupku je každý vyučujúci povinný informovať okamžite vedenie školy;
 - j) svojím prístupom ku žiakom nedávať podnety na vyvolanie nepriateľských nálad voči niektorým žiakom;
 - k) priestupky žiakov riešiť objektívne, s pedagogickým nadhľadom a taktom, ale nekompromisne;
 - l) žiakov, ktorých správanie sa nezlepší, vylúčime zo školských aktivít (výlety, spoločenské podujatia a pod.);

m) o problémoch informovať rodičov a zákonných zástupcov na rodičovskom združení – nabádať ich, aby problémy svojich detí riešili v spolupráci so školou, dbať na vzájomnú informovanosť a dôveru.

Čl. 15

Odporúčania pre žiakov

1. Keď do teba niekto zapára, nedaj sa vyprovokovať ani vystrašiť, aj keď sú viacerí.
2. Môžeš im povedať, aby vypadli, kričať „NIE“ a utekať preč. Musíš to urobiť nahnevane a hneď odísť.
3. Keď máš ísť okolo tých, ktorí ťa bijú, berú ti veci, nechodievaj sám. Počkaj na nejakú skupinku a pridaj sa k nim, aj keď ich vôbec nepoznáš.
4. Vyhýbaj sa miestam, kde by ťa mohol niekto zbiť, zobrať ti niečo alebo ťa inak trápiť.
5. Keď nemáš kamarátov, skús si ich nájsť. Možno má niekto v okolí rovnaké problémy ako ty.
6. Zaznamenaj si všetko, čo ti robia, kedy, kde a čo ti kto urobil a povedal.
7. Povedz o svojich problémoch rodičom a požiadaj ich o radu. Ty ich pomoc a podporu potrebuješ.
8. Zdôver sa triednej učiteľke, triednemu učiteľovi, výchovnej poradkyni, zástupkyni alebo riaditeľke školy. U všetkých máš zaručenú úplnú ochranu.
9. Využi školskú „**schránku dôvery**“, do ktorej môžeš anonymne napísať svoje zistenia, postrehy, sťažnosti...
10. Máš možnosť kontaktovať učiteľov, špeciálneho pedagóga i výchovného poradcu. Vytvorili sme e-mailovú schránku **chcempovedatze@gmail.com**, na ktorú môžeš napísať svoje postrehy alebo negatívne zážitky spojené kyberšikanou.
11. Ak chceš byť úplne anonymný, zavolaj na nonstop Linku detskej istoty 116 111, alebo napíš na 116111@ldi.sk. Projekt „Odpovieme Ti“ zastrešuje Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR s Linkou detskej istoty pre deti a mladých ľudí.
12. Ak si svedkom agresívneho správania svojich spolužiakov, obráť sa na svojho triedneho učiteľa.
13. Keď ohlásiš šikanovanie, vôbec to neznamená, že si slaboch. Naopak! Dokazuješ, že sa nebojíš a že máš dosť sebavedomia, aby si sa šikanovať nenechal.
14. Všetko sa začne naozaj riešiť, keď to niekomu povieš!

Čl. 16

Systém kontrolných opatrení a trestov

1. Kontrolné opatrenia:
 - a) Každý polrok školského roka uskutočniť anonymný dotazníkový prieskum u žiakov.
 - b) Vyhodnocovanie plnenia opatrení k prevencii šikanovania na každom zasadnutí pedagogickej rady.
2. Výchovné opatrenia:

Pri vyvodzovaní výchovných opatrení byť dôsledný a výchovné opatrenie musia byť dodržané.

Po dokázaní šikanovania môže byť agresor potrestaný:

- a) výchovným opatrením – pokarhaním riaditeľkou školy alebo zníženou známku zo správania podľa čl.2 bod II písmena H školského poriadku,
- b) oznámením šikanovania polícii,
- c) návrhom na umiestnenie do výchovného ústavu.

Je treba oznámiť celej triede, ako bol agresor potrestaný. Vo vážnych prípadoch toto oznámenie podá riaditeľ školy. Ak by obeti hrozilo nejaké ďalšie nebezpečenstvo, môže sa od tohto postupu upustiť. Po skončení riešenia by mala aféra skončiť a agresor, takisto ako obeť, by mali mať šancu odznova sa normálne zapojiť do kolektívu a nemali by byť vystavení posmeškom a výčitkám.

Čl. 17

Záverečné ustanovenia

- S touto smernicou boli oboznámení všetci pedagogickí zamestnanci školy na zasadnutí pedagogickej rady konanom dňa 26.01.2021.
- S touto smernicou budú oboznámení rodičia, resp. zákonní zástupcovia žiakov na triednych rodičovských schôdkach.
- S touto smernicou budú oboznámení žiaci na triednických hodinách, čo sa zapíše do obsahu triednickej hodiny.
- Táto smernica bude zverejnená na webovej stránke školy.
- Smernica nadobúda účinnosť dňom 27.01.2021 a platí až do odvolania, prípadne zmeny príslušnej legislatívy.

V Hnúšti, 26.01.2021

Mgr. Jana Cikraiová
riaditeľka školy